

Arenguseire Keskus

ARENGUSEIRE TEGEVUSKAVA 2020

2019

Sisukord

1. Uurimissuunad 2020	3
1.1. Globaalsete jõujoonte muutuste mõju Eestile	3
1.2. Rahvusvaheline laevandus ja meremajandus	4
1.3. Eesti inimeste siseriiklik ja piiriülene liikuvus.....	5
1.4. Tuleviku tervishoid.....	6
1.5. Ettevõtluskeskkonna tulevik.....	7
2. Mõttekodade seire ja trendiülevaade Pikksilm	9

1. Uurimissuunad 2020

1.1. Globaalsete jõujoonte muutuste mõju Eestile

Põhjendus	<p>Globaalsete jõujoonte muutused on maailmas tekitanud üsna erinevaid tõlgendusi. On neid, kes näevad Lääne kapitalismi lagunemist sisemiste ja väliste vastuolude mõjul. On neid, kes on kindlad liberaalse maailmakorra lõpus ja uute impeeriumite esiletõusust Hiina, USA ja ka Euroopa Liidu näol. Samas peab osa tippteadlasi arenenud Lääne liberaaldemokraatiate vastupidavaks ning võimeliseks vastu seisma sisemistele proovikividele, nagu näiteks populism, ning ka globaalsetele tormidele, mis kaasnevad Hiina ja India esiletõusuga.</p> <p>Jõujoonte võimalikus ümberkujunemises mängivad ühe kasvavat rolli tehnoloogilise konkurentsi ning andmete kuuluvuse ja liikuvuse küsimused. Tähtsal kohal on energeetika, arvestades, et üleminek vähese heitmega energiaressurssidele kujundab olulisel määral ümber senise jagunemise energiat eksportivateks ja importivateks riikideks.</p> <p>Erinevate käsitleste ja tulevikuprognoside kaardistamine aitab tuvastada võtmetegureid, mille kombinatsioonis tekivad erinevad tulevikustsenaariumid.</p> <p><u>Uurimissuuna keskseks küsimuseks on seega, mis on kõige olulisemad globaalseid jõujooni ümberkujundavad tegurid ning milliseks võib kujuneda nende koosmõju?</u></p> <p>Uurimissuuna lõpptulemiks on stsenaariumid globaalsete arengute kohta, rõhuasetusega Eestile avalduvatel mõjudel.</p>
Eelarve	30 000 eurot
Ajakava	Lähteülesande koostamine, hangete ettevalmistamine, võtmeisikutest November 2019 – jaanuar 2020

	juhtkomisjoni ja ekspertgrupi loomine	
	Taustaanalüüs, stsenaariumite loomine, vaheraport ja tagasiside juhtgrupilt	Jaanuar - mai 2020
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	Mai 2020

1.2. Rahvusvaheline laevandus ja meremajandus

Põhjendus	<p>Lähiajal on lõplikult jõustumas seadusemuudatuste pakett, mis muudab võimalikuks laevadel tulla Eesti lipu alla. Muudatuste lõppeesmärk on suurendada Eesti laevanduse kaldasektorit, milleks on ettevõtted, mis omavad laevu või tegelevad otseselt laevade haldamisega või pakuvad eelpoolnimetatutele teenust.</p> <p>Rahvusvahelist laevandust mõjutavad mitmed arengutrendid, nagu näiteks keskkonnanõuete karmistumine ja surve uute kütuste kasutuselevõtuks, kulude kokkuhoiusturvest tingitud konsolideerumine ning keskmise tonnaaži kasv. Laevanduses katsetatakse juba ka isejuhtivaid tehnoloogiaid.</p> <p>Oluliste arengutegurite kaardistamine ning nende võimaliku koosmõju analüüs pakub uut vaatenurka Eesti konkurentsipositsioonile lipuriigina, andes senisest parema arusaama tuleviku seisukohast tähtsatest konkurentsieelistest. Ka laevade ja kaldasektori vaheliste seoste kehtivus võib eri arengutrendide toimel muutuda – tugevneda või nõrgeneda.</p> <p>Rahvusvahelise laevanduse ja meremajanduse uuringus seatakse järgmised kesksed uurimisküsimused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millised tegurid ja arengutrendid mõjutavad rahvusvahelist laevandust? • Millest sõltub tulevikus riikide konkurentsivõime lipuriigina? • Kuidas erinevad arengutrendid mõjutavad laevade ja kaldasektori vahelisi seoseid?
------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Milliseid järeldusi saab eelnevast teha Eesti kui atraktiivse lipuriigi eesmärgi saavutamise jaoks? 	
Eelarve	40 000 eurot	
Ajakava	Lähteülesande koostamine, hangete või sisseostude ettevalmistamine, võtmeisikutest juhtkomisjoni ja ekspertgrupi loomine	Jaanuar – veebruar 2020
	Uuringu läbiviimine	Märts - september 2020
	Meremajanduse seminar Riigikogus	Aprill / mai 2020
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	September 2020

1.3. Eesti inimeste siseriiklik ja piiriülene liikuvus

Põhjendus	<p>Transport ja liikuvus puudutab väga lähedalt kõiki Eestimaa elanikke. See on ka valdkond, mida ootavad ees suured muutused. Kui kliimaneutraalsuse saavutamiseks on seatud pikem ajaline horisont, siis ka juba 2030. aastaks kokkulepitud kliimaeesmärkide täitmine eeldab suuri muutusi meie igapäevases liikuvuses. Eesmärkide saavutamiseks on vaja suurt muutust sõidukipargis, transpordivõrgu ülesehituses, aga ka näiteks liikuvuse maksustamises. Välisriikideks teguriteks on ka kõik transpordi digitaliseerimisega seonduv – digitaalsetest veosedokumentidest isejuhtivate sõidukiteni.</p> <p>Teisalt on muutumas Eesti inimeste paiknemine ning inimeste soovid ja vajadused. Kas tulevikus jätkub senine trend ja inimeste elu järjest kiiremaks muutumine koos igapäevateekondade pikenemisega? Või ootab meid läbi põlvkondade vahetuse ja töö iseloomu muutuse toimuv pööre ja uus transpordimudel nõuab hoopis lokaalsemat lähenemist? Millised muutused ootavad ees linnalist liikuvust? Kuidas muutub kaugliikuvuse tähtsus ja võimalused? Millised muutused on ees ootamas</p>
------------------	--

	<p>meie naaberriikide transpordi ja liikuvuse korralduses ja infrastruktuuris, millega koos moodustame ühise transpordipiirkonna?</p> <p>Uuringus seatakse järgmised kesksed küsimused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Millised on inimeste siseriikliku ja kaugliikuvuse arenguväljavaated, arvestades erinevate tegurite koosmõju? - Millised on eri arengustsenaariumidega kaasnevad poliitilised valikud, näiteks taristuinvesteeringute, efektiivse maksustamise või sotsiaalpoliitika vallas? 	
Eelarve	40 000 eurot	
Ajakava	Lähteülesande koostamine, hangete ja sisseostude ettevalmistamine, võtmeisikutest juhtkomisjoni ja ekspertgrupi loomine	Jaanuar - veebruar 2020
	Kaastööde valmimine, vaheraport ja tagasiside juhtgrupilt	Märts – september 2020
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine	November 2020

1.4. Tuleviku tervishoid

Põhjendus	<p>Tervishoidu puudutavaid teemasid peetakse tihtipeale kompleksseks, ekspertteadmisi vajavaks ning teiste valdkondade lähenemiste ülekandmist mittesoosivaks. Tulemuseks on tehnokraat-bürokraatlik süsteem, kus teenuse kasutaja jääb tähelepanuta.</p> <p>Käesolev uurimissuund läheneb tuleviku tervishoiule tarbijakeskselt. Inspireerituna Taani tervishoiu stsenaariumitest aastani 2050, kombineeritakse stsenaariumite loomist disainmõtlemisega. Millised alternatiivsed tulevikud võivad tekkida tavainimeste jaoks? Mida tähendavad need teenuste kättesaadavuse, kvaliteedi ja rahastamise jaoks üksikisiku vaatevinklist? Alustades üksikisikuga laiendab see uurimissuund erinevate stsenaariumite mõju ka süsteemi tasandile.</p> <p>Tuleviku tervishoiu uuringus seatakse järgmised kesksed uurimisküsimused:</p>
------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Millised poliitilised valikud tervishoius määravad tarbija jaoks oluliselt erineva tulemuse? • Kas ja kuidas on erinevate valikute tulemusi (stsenaariumeid) võimalik kvantifitseerida: milline mõju avaldub teenuste kättesaadavusele, maksumusele ja tarbimisele?
Eelarve	40 000 eurot
Ajakava	Lähteülesande koostamine, hangete või sisseostude ettevalmistamine, võtmeisikutest juhtkomisjoni ja ekspertgrupi loomine
	Jaanuar – veebruar 2020
	Kaastööde valmimine, vaheraport ja tagasiside juhtgrupilt
	Märts – september 2020
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine
	November 2020

1.5. Ettevõtluskeskkonna tulevik

Põhjendus	<p>Arenengud Euroopas ja maailmas toovad uusi väljakutseid ja võimalusi Eesti ettevõtluskeskkonnale. Kuidas positsioneerub tulevikus Eesti ettevõtluskeskkond maailmas, arvestades erinevaid arengutrende?</p> <p>Arenenud riikide ärikeskkonnareeglid on viimastel kümnenditel muutunud rangemaks. Euroopas pärsivad ettevõtjatele ja investoritele toetuste maksmist riigiabi reeglid, USA eestvõttel taunitakse maksuparadiise ning juuritakse välja pangasaladust. Kas riiklikel subsiidiumidel või ülimaladalatel maksudel põhinevate konkurentsieeliste aeg on läbi saamas?</p> <p>Seoses nii Brexitiga kui ka jõukuse kasvuga Eestis vähenevad edaspidi Euroopa Liidu eelarvest eraldatud vahendid Eesti ettevõtete ja ettevõtluskeskkonna arengu toetamiseks. Kas nende asemele tulevad uued Eesti riigi eelarvest rahastatud meetmed või pöörduakse aega, mis kehtis enne Euroopa Liiduga ühinemist, kus ettevõtlus arenes peamiselt ilma toetusteta?</p> <p>Käesolevas uurimussuunas seatakse järgmised kesksed küsimused:</p>
------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Millised tegurid omandavad võtmetähtsuse, kui räägime konkurentsivõimelisest ettevõtluskeskkonnast tulevikus? - Milliseks võib Eesti ettevõtluskeskkond kujuneda, arvestades erinevaid globaalseid, Euroopa tasandi ning siseriiklikke arengusuundumusi? - Millised on eri arengustsenaariumidega kaasnevad poliitilised valikud?
Eelarve	40 000 eurot (sellest 10 000 eurot 2020. a eelarvest ning 30 000 eurot 2021. a eelarvest).
Ajakava	Lähteülesande koostamine, hangete ja sisseostude ettevalmistamine, võtmeisikutest juhtkomisjoni ja ekspertgrupi loomine
	Kaastööde valmimine, vaheraport ja tagasiside juhtgrupilt
	Lõppraport ja tulemuste tutvustamine
	September – oktoober 2020
	November 2020 – märts 2021
	Aprill 2021

2. Mõttekodade seire ja trendiülevaade Pikksilm

Põhjendus	<p>Arenguseire üks klassikaline tõlgendus on varajaste märkide ja tärkavate trendide avastamine ja nende tähenduse analüüs. Sellega tegelevad arvukad mõttekojad üle maailma. Parlamentide juures tegutsevad analüüsi- ja seirekeskused sageli ise analüüse ei teegi, vaid vahendavad maailmas juba saadaolevaid ning vajadusel „tõlgivad“ neid kohalikku konteksti.</p> <p>Riigikogu liikmetel on oma tegevuse laiema konteksti tajumiseks oluline teada, millised teemad on maailma mõttekodades käsitlemisel. Käesoleva tegevussuuna eesmärk on anda süstemaatiliselt ja regulaarselt ülevaade maailma olulisemate mõttekodade töödest ning muuta see kättesaadavaks regulaarse uudiskirja kujul.</p> <p>Olulisemad teemad, millel on eeldatavalt Eestiga suurem puutumus, selgitame lahti trendiülevaates Pikksilm. Pikksilma artiklid varustame lisaks ka ekspertide kommentaaridega, mis avavad vaadeldava arengu võimalikke tagajärgi Eesti jaoks. Lisaks korraldame seminare ning teemaõhtuid Riigikogu liikmete ja ekspertide osalusel.</p>	
Eelarve	10 000 eurot	
Ajakava	Uudiskiri	1 x kuus
	Teemaõhtud	Vähemalt 1 x kvartalis
	Väljaanne „Pikksilm“	Ekspertide artiklid valmivad ja avaldatakse ASKi infokanalites aasta jooksul jooksvalt (vähemalt 6 tükki aastas). Aasta lõpus (detsembris) antakse välja trükis „Pikksilm“, mis sisaldab aasta jooksul valminud artikleid.

Arenguseire Keskus

Lossi plats 1a, 15165 Tallinn

arenguseire@riigikogu.ee

riigikogu.ee/arenguseire